

Exercitationes

Hymenopterologicae

Ad illustrandam

Faunam Svecicam,

Herr FABIAN LUNDWALL,

Venia Ampliss. Facultatis Philos. Acad. Lund.

Proponunt

GUSTAV DAHLBOM,

Historia Natur. Doc., Societ. Linn. Holm. Membr.

PETRUS BLOMBERG, *xref.*

V. D. Minister,

Ost-Gothi.

In Acad. Carolina die vi Aprilis mccccxxxiii.

Part. VI.

hald nash ang

med förändrad tilläckande
LONDINI GOTHORUM,

TYPIS EXCUDIT C. F. BERLING,

UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.

PETRUS BLOMBERG. MCCCXXXIII.

*Prosten öfver Aspolands Contract,
Kyrkoherden i Mörlunda och Tveta För-
samlingar af Linköpings Stift,*
**Högärevördige och Höglärde Magister
Herr FABIAN LUNDWALL,**

*Prosten och Kyrkoherden i Hveta För-
samling af Linköpings Stift,*

**Högärevördige och Höglärde
Herr JOHAN NEUVIJK,**

*Comministern i Mörlunda och Tveta För-
samlingar af Linköpings Stift,*

**Välärevördige och Höglärde Magister
Herr ER. AD. BERGENHAGEN,**

helgas dessa blad

med vördnadsfull tacksamhet

PEHR BLOMBERG.

Monographia

Evania *lium* Sveciæ.

(Familia 3:tia Latreille.)

EVANIALES

Latr. Fall.

Antennæ extensæ, validæ, setacæ aut filiformes, medio frontis insertæ, 13-14-articulatæ.

Abdomen petiolatum, compressum, superne in metathoracis tergo insertum.

Alæ superæ parum nervosæ, areis 2-5 completis; inferæ, præter nervum costalem, enerves.

Corpus magnum, medium aut minutum, impresso-punctatum, coriaceum. *Maxillæ* et *labium* promuscidem minutam vaginant. *Palpi* filiformes, elongatuli, penduli; *maxillares* 6-, *labiales* 4-articulati. *Mandibulæ* pro ratione capitis validæ, trigonæ, intus denticulatæ. *Antennæ* (in nostris) longitudine capitis cum thorace; *scapo* crasso, elongato, *pedicello* brevissimo. *Thorax* gibbus. *Prothorax* brevissimus, humillimus. *Mesothorax* magnus, altus, præcedenti incumbens; *scutello* semilunato, mediocri. *Metathorax* subeancellatus, declivis, cui superne, prope scutellum, abdomen insertum. *Articulus tarsorum* 1:mus reliquis conjunctis longitudine subæqualis.

Differentia sexus variæ; in oviductu feminarum plus minus exserto normalis quærenda.

Habitatio. Imagines, motu volatuque segnes, in pratis, silvis lucisque umbrosis occurrunt, flores et folia plantarum visitantes; etiam in truncis cariosis, sepibus parietibusque deprehenduntur.

Evania.

Latr. Gen. Crust. & Ins. III. 435. Fall. Method.
Hymen. disp. 24. Cuv. Regne Anim. 1817. III.
466. Fabr. Walck. &c.

Caput transversum semiglobosum, thoraci
approximatum. Antennæ setaceæ, arcuatæ,
13-articulatæ. Thorax tetragonus. Abdomen
minutissimum, compressissimum lentiforme, pe-
tolo valido, arcuato, in medio postfreni tergo
insertum.

Corpus (in nostris) minutum, tamen pro ratione
magnitudinis robustum, vix una linea longius, sca-
bro-punctatum. *Labrum* coriaceum, tubulosum, glos-
sarium infra vaginans, apice emarginatum. *Palpi*
maxillares labialibus maxillisque multo longiores.
Mandibula denticulis 4: externo majori, intermediis
minutis, interno emarginato. *Clypeus* transversus,
brevis. *Facies et frons* longitudinaliter bisulcata.
Flagellum antennarum medio subincrassatum. *Oculi*
ovales, parvi. *Ocelli* minuti lineam subrectam formant.
Abdomen segmentis 6 (an 7 in mare?); primo petiolum
validum, arcuatum efficiente. *Alæ* superæ areis com-
pletis 2 basalibus, spatio inter nervos costalem et
auxiliarem minime computato; nervo costali ante api-
cem alæ desinente. *Pedes* validi; femoribus incrassa-
tis, præsertim posticis.

Differentia sexus in mare antennæ longiores, graci-
liores; abdomen ovatum, minus; — in femina antennæ
breviores, crassiores; abdomen majus, trigonum, apice
truncatum; ano subacuto; oviducta parumper exserto.

1. *E. minuta*: atra, sericeo-micans, scabro-
punctata, abdomine polito; palpis tibiariis-
que spinis ordinariis fusco-testaceis; alis mi-
cantibus.

Mas: pedibus nigris, raro geniculis testaceis.

Femina: pedibus nigris, tibiis tarsisque, anterioribus testaceis, rarius tibiis posticis basi apiceque concoloribus.

Fabr. Ent. Syst. 2. 196. 5. Eiusdem Piez. 179. 4. *Evania Naine* Walck. Faun. Paris. 2. 76. 1. Latr. 1. c. pag. 252. Coqueb. Illustr. Pl. 4. fig. 9. apud Walck.

Habitatio. Per totam Europam, licet nullibi frequenter, occurrit. Intra patriam nostram a Scania ad Laponiam meridionalem usque procedit; mensibus Junio, Julio, Augusto imprimis querenda. In Laponia Umensi ad Alasele in Hemberget d. 24 Julii atque ad Lycksele d. 2 Augusti a Præside capta.

Descriptio. *Mas* et *Fem.* Longitudinem unius lineæ vix superans. Scabro-punctata abdomine levissimo, nitidissimo quasi polito. Caput, thorax abdominisque petiolus pube sericea albo-micante et pilis nigris adpersa. Pedes albo-pubescentes. Etiam in abdomine ad certum situm luminis pubescentia vaga detegitur. Color corporis aterrimus, excepta partium pedumque pictura jam in diagnosi notata.

Nota. In magnitudine partium corporis notanda mensuram svecanam, 8 lineas in singulo pollice continentem, posthac semper adhibuimus.

Fœnus.

Latr. Gen. Crust. & Ins. III. 436. Fall. Method. Hymen. disp. 24. Cuvier. Regn. Anim. 1817. III. 466. Fabr. Walck. &c. — *Ichnumon* Linn. F. br. Reaum. De-Geer. Ross. — *Gasteruptio* Latr.

Caput ovatum, collo elongato a thorace disjunctum. Antennæ filiformes, perfecte, 13-14-articulatæ. Thorax angustus compressiusculus. Abdomen elongatum, subfœtum, in postremi margine antico insertum. Tibiæ posticæ clavatæ. Articulus tarsorum anteriorum

primus infra basin sinuatus, sinu velum excipiente et abscondente.

Corpus magnum, elongatum, angustum. Promuscis in quiete duplicata. Labium obconicum. Palpi maxillares maxillis elongatis breviores; labiales labii longitudine. Glossarium elongato-cordatum. Orbita promuscidis jugulique marginata, utraque approximata. Labrum longitudinale, lineare. Clypeus transversus, subtrigonus, margine apicali undulatus. Oculi magni, ovati. Ocelli verticis triangulariter dispositi. Mesothoracis lobus anticum elongatus, quadrangulus, marginatus, punctisque profundis intra marginem impressus; medio per seriem punctorum arcuatam in areas 2 divisus. Scutellum quoque ejusmodi serie arcuata utrinque ornatum. Abdomen compressum elongato-conicum, paullulum arcuatum et subfalcatum, capite cum thorace duplo longius et ultra, apice subulavato; segmentis distinctis 7—8: 1:mo in petiolum cylindricum coarctato, reliquis gradatim dilatatis. *Ala* superæ medium abdominis excedentes, areis completis 5: *costalibus* 3:bus, *basali* 2:da, et *discoidali* unica minuta trapezina.

Differentia Sexus in *mare* mandibulæ denticulis 2: externo magno, interno minuto; Antennæ 13-articulatæ; abdomen 8-segmentatum; — in *femina* mandibulæ denticulis 3: externo magno, medio minuto, interno transverse exsero; antennæ 14-articulatæ; abdomen 7-segmentatum; oviductus setaceus, extra anum longe productus, terebra e lamellis 2 setiformibus, lateralibus, rejiciendis vaginata.

1. *F. jaculator*: niger, sericeo-micans, tergo mesothoracis rugose coriaceo; mandibularum apice abdominisque medio rufis; tibiis, tarsisque posticis, albo-annulatis; oviductu longitudinem corporis superante, terebra ferruginea, vaginis nigris apice albis. ♂♀.

Fabr. Piez. 141. 1. Walck. Faun. Paris. 2. 75. 1.
Panz. Faun. Germ. 96. 16. ♀. Latr. Gen. Cr.
& Ins. 3. pag. 253. 1. — *Ichneumon jaculator* Linn.
Syst. Nat. 2. 937. 52. Faun. Sv. 1626. Fabr.
Ent. Syst. 2. 177. 183. Spec. Ins. 1. 435. 92.
O. F. Müller Faun. Fridr. 71. 619. Reaum. Mem.
Tom. 4. pl. 10. fig. 14. 15. ♀. DeGeer. Ins. 1. pag.
571-573. pl. 36. fig. 10-11, ♀. Rossi Faun. Etr.
2. 74. 781. *Wasp*

Habit. Per totam Europam plus minus frequens. In Suecia usque ad Lapponiam Tornensem occurrit. "Habitat in *Apis truncorum*, *florisomis*, *Sphegisque figuli* larvis; antennis perquirat ubi larva latet, avolat, redit et imponit ei ovum." *Torbern. Bergman* apud *Linnaeum* in Fauna Sv. l. c.

Descr. Mas, Fem. In familia maximus. *Mas* 4 $\frac{3}{4}$ lin. longus, *femina* a vertice ad apicem oviductus 10 $\frac{1}{2}$ linear. longitud. Pube adpressa, brevissima, albo-sericeo-micans. Caput, antennae, thorax et pedes nigra. Mandibulae tantum ad apicem rufae. Abdomen, circa 3 lin. long., nigrum; in femina segmentis 2:0, 3:0, 4:0, rufis tergo nigricantibus, in mare 2, 3, 4, 5, nigro- et rufo-cingulatis. Oviductus ultra 4 lin. long. Tibiae et tarsi antica in mare rufo-testacea, in femina illae nigrae extremitatibus albicantibus, hi fuscescerentes basi pallidi; tibiae et tarsi pedum posteriorum in utroque sexu annulis basalibus albis.

2. *F. assectator*: niger, sericeo-micans, tergo mesothoracis subtiliter coriaceo; mandibularum apice abdominisque medio rufis, tibiis basi albicantibus; oviductu tibiaram posteriorum longitudine, terebra rufo-testacea, vaginis totis nigris. ♂♀.

Fabr. Piez. 142. 2. Walck. Fn. Par. 2. 75. 2. *Ichneumon assectator* Linn. Syst. Nat. 2. 937. 53. Faun. Sv. 1627. Fabr. Ent. Syst. 2. 178. 184. Spec. Ins. 1. 435. 93. Rossi. Fn. Etr. 2. 74. 782.

Hab. Scania — Lapponia passim. In Lapponia Tornensi ad Kalix a Cel. *Zetterstedt* deprehensus. In Lapponia Umensi ad Lycksele d. 19. Junii 1832 a præside captus.

Descr. *Mas, Fem.* Præcedenti simillimus at minor, $3\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$ lin. long., angustior, mesothoracis tergo multo subtilius coriaceo. Corpus nigrum, s. pube, ut in præcedenti specie, albo-sericeo-micans. Mandibulæ *F. jaculatoris*. Abdomen, 3 lin. long., nigrum; segmentis 2:do, 3:tio et 4:to, aut utrinque macula laterali rufa, aut apice rufo-cingulatis; rarius totum abdomen nigrum in maribus. Oviductus abdominæ fere quadruplo brevior, longitudine tibiæ posticæ; terebra testacea, vaginis totis nigris. Pedes nigri; anteriores tibiis basi et apice, tarsisque fusco testaceis; postici tibiis basi annulo flavo-albido, tarsisque aut fuscis aut fusco-testaceis. *Mas* variat tarsis omnibus, tibiis anterioribus totis, posticisque intus, rufo-testaceis.

3. *F. erythrostomus*: niger, sericeo-micans, tergo mesothoracis subtilissime coriaceo; mandibulis totis abdominisque medio ferrugineis, tibiis posticis basi albo-annulatis; oviductu fere abdominis longitudine, terebra rufo-testacea, vaginis nigris apice albis. ♀.

Hab. In West-Gothia a Clarissimo *Marklin* detectus et *Fœnus erythrostomus* denominatus; etiam in Smolandia et Ost-Gothia rarius captus.

Descr. *Fem.* Magnitudo feminae præcedentis, scil. $4\frac{1}{2}$ lin. long.; at robustior, fere ut *jaculator*. Corpus nigrum sericeo-micans, mandibulis totis ferrugineis, vix summo apice nigricantibus. Mesothorax tergo subtilissime coriaceus. Abdominis segmenta 2:dum et 3:tium tota 4:tumque macula laterali, ferruginea. Oviductus $2\frac{1}{2}$ lin., et abdomen $2\frac{1}{2}$ lin. longitudine; terebra rufo-testacea, vaginis nigris, apice, ut in prima specie, albis. *Pictura pedum præcedentis.*

F. ofrog.

Corrigenda:

- pag. 5. lin. 2. Ve- lege: Api-
- 13. — — 7. Antenustängel l. Antennstängel.
- 15. — — 12. methathoracem l. metathoracem.
- — — 17. methathorax l. metathorax.
- 16. — — 4. computati l. computati.
- — inter lineas 8:vam et
9:nam inseratur: *Femur* inter coxam et tibiam situm.
- — — 22. ad scutellum insertæ lege: ad scutellum
in methathoracis lobo antico insertum.
- — — 4. ab infra. 1) Alas inferas &c. . deleantur
omnino.
- 25. — — 23. Dumetis l. dumetis.
- 26. — — 4 nigroænea l. nigro-ænea.
- 30. — — 9. 18 *Chr. bicolor* ♂♀. Dahlb. A
Mon. Chr. Sv. 10. 6.º — adde: var. b. ♂
prothorace et mesothorace viridi-aureis,
tegula et metathorace cyaneis.
Unicum individuum in West-Gothia a
Nobilissimo *Gyllenhal* detectum.
- 31. — — 21. &c. var. b. ♂. &c. . . . — Unicum indivi-
duum &c. deleantur.
- 32. — — 17. Käflinge lege - Kjellinge.
- 34. — — 4 Secundum l. secundum.
- 50. — — 11. In suo genere minima l. inter minores sui
generis.
- 54. — — 23. punctulata l. punctulata.
- — — 34. dilutionibus l. dilutioribus.
- 56. — — 2. teste p Nobil. l. teste Nobil.
- 59. — — 18. interior l. interior.
- — — 20. connectente l. connectentes.
- 60. — — 7. magnitudines l. magnitudinis.
- 61. — — 8. pherumque l. plerumque.
- 63. — — 16. individuum l. individuum.
- — — — 4:ta ab infra us l. ut.
- 64. — — 1. Pecibus l. Pedibus.
- 72. — — 8. thrax l. thorax.

